

Beslutningsforslag nr. B 80. Fremsat den 18. februar 1983 af Ingerlise Koefoed (SF), Marianne Bentsen-Pedersen (SF), Alice Faber (SF) og Ebba Strange (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om et centralorgan for forskningsbibliotekerne

Folketinget opfordrer regeringen til at oprette et centralorgan for forskningsbibliotekerne.

Centralorganets virksomhed finansieres

gennem årlige bevillinger på finansloven og gennem en rådighedssum for forskningsbibliotekerne.

Bemærkninger til forslaget

Den 31. marts 1982 havde folketinget 1. behandling af forslag til lov om biblioteker (Folketings Tidende 1981-82, 2. samling, forhandlingerne sp. 4853). Forslaget indebar bl.a., at en del store forskningsbiblioteker skulle flyttes fra undervisningsministeriet til ministeriet for kulturelle anliggender, og at der under kulturministeriet skulle oprettes et fælles direktorat for folke- og forskningsbiblioteker. I behandling af lovforslaget viste, at der ikke ville kunne skaffes flertal for disse ideer. Forslagsstillerne til nærværende beslutningsforslag beklager ikke, at der ikke kunne skabes et fælles direktorat. Men der er grund til at beklage, hvis ideerne om en fælles lov for folke- og forskningsbiblioteker dermed er lagt på hylden. Der er et stort behov for at styrke de to bibliotekssektorer og for at udbygge samarbejdet mellem dem.

Det forslag til lov om ændring af lov om folkebiblioteker m.v. og lov om folkeskolen (L 134, folketingsåret 1982-83), som ministeren for kulturelle anliggender har fremsat, indeholder ingen bestemmelser om forskningsbibliotekerne, og meget tyder på, at det vil tage nogen tid og kræve endnu nogle overvejelser, før der igen kan fremsættes et forslag om en fælles lovgivning for forsknings- og folkebiblioteker.

Forskningsbibliotekerne har imidlertid nogle meget påtrængende problemer, hvis løsning ikke kan udskydes, til man engang ad åre vil kunne finde frem til et fælles lovgrundlag for de to bibliotekssektorer. Dette forslag skal ses i lyset af, hvor vigtigt det er at sikre en fortsat udvikling af forskningsbibliotekerne, uanset at det lovforslag, som altså ikke kunne gennemføres, nu er bortfaldet. Selv om forslaget på væsentlige områder ikke var godt nok, indeholdt det dog den overordnede idé, at der er behov for lovgivning både for forskningsbiblioteker og folkebiblioteker, og denne idé bør under ingen omstændigheder glemmes.

Forskningsbibliotekerne har to store hovedproblemer i disse år:

Det ene problem er, at forskningsbibliotekernes budgetter er blevet meget hårdt ramt af de offentlige nedskæringer. Dette betyder, at forskningsbibli-

otekerne allerede i flere år langt fra har kunnet følge med i udviklingen inden for forskning og uddannelse, hverken med hensyn til de mere traditionelle materialer som bøger og tidsskrifter, eller når der er tale om udviklingen inden for anvendelsen af EDB på f.eks. katalogområdet, i litteratursøgningen og inden for informationsformidlingen. Dette problem må løses ved en opprioritering af forskningsbibliotekernes budgetter på finansloven. Den imødekommethed, som folketinget viste forskningsbibliotekerne ved i forbindelse med finanslovbehandlingen at vedtage et ændringsforslag fra socialistisk folkeparti og det radikale venstre om en forhøjelse af materialebudgetterne på nogle af de store forskningsbiblioteker, bør ikke være en engangsforeteelse.

Det andet problem er, at der i forskningsbibliotekerne er en lang række fælles problemer og fællesopgaver, der bør løses af et centralt organ for forskningsbibliotekerne. Der bør oprettes et sekretariat, som varetager den daglige ledelse af dette centralorgan, og der bør på de årlige finanslove afsættes penge til drift af dette sekretariat og af andre permanente fællesopgaver for forskningsbibliotekerne som f.eks. et EDB-kontor. Der bør desuden etableres en rådighedssum for forskningsbibliotekerne til løsning af fællesopgaver for forskningsbibliotekerne og til udviklings- og undersøgelsesarbejde inden for disse biblioteker. Rådighedssummen bør fastsættes til et beløb, der svarer til 1 pct. af statens udgifter til forskningsbibliotekerne.

Centralorganets sammensætning og opgaver

Centralorganet tænkes at bestå af et forskningsbiblioteksråd og en fælles repræsentation for forskningsbibliotekerne. Kontakten til folkebibliotekerne varetages af et fællesudvalg for forskningsbiblioteker og folkebiblioteker. Centralorganet skal være rådgivende over for ministeren og andre myndigheder om fællesopgaver inden for forskningsbibliotekerne og om samarbejdet mellem forsknings- og folkebiblioteker. Det skal stå for driften af institutioner og projekter, der er fælles for forskningsbibliotekerne, f.eks. EDB-kontoret,

udvekslingsinstituttet for internationale tidsskrifter og et kommende fællesmagasin for forskningsbiblioteker (et depotbibliotek). Det skal udarbejde fælles publikationer for forskningsbibliotekerne, koordinere det biblioteksfaglige samarbejde mellem bibliotekerne og udarbejde regler for standardisering, bestemmelser for statistik og lignende.

Det skal indhente og bearbejde statistiske oplysninger og på grundlag af disse opstille prognoser for forskningsbibliotekernes virksomhed, det skal forberede cirkulærer og andre administrative forskrifter for forskningsbibliotekerne, og det skal til ministeren og offentligheden afgive udtalelser om forskningsbibliotekssektoren og de enkelte forskningsbibliotekers økonomiske forhold.

I forbindelse med byggeri og indretning af bibliotekslokaler, med planlægning af nye biblioteker, ved apparaturanskaffelser og ved konservering og indbinding skal centralorganet være rådgivende over for ministeren og over for eventuelle andre myndigheder og biblioteker.

Endelig skal centralorganet udføre PR-arbejde for forskningsbibliotekerne, det skal følge, om forskningsbibliotekerne fungerer i overensstemmelse med forskningens, uddannelsens og folkebibliotekernes behov, og det skal koordinere og støtte danske forskningsbibliotekers deltagelse i internationalt bibliotekssamarbejde.

Forskningsbiblioteksrådet

Forskningsbiblioteksrådet sammensættes af repræsentanter fra forskningsbibliotekernes ledelse, fra øvrige personalegrupper og fra brugerne, blandt andre folkebibliotekerne. Ministeren fastlægger nærmere retningslinjer for rådets sammensætning og virksomhed. Det skal dog fastslås, at

forskningsbiblioteksrådet bør fastsætte retningslinjer for centralorganets løsning af de forskellige fælles opgaver, at det skal behandle ansøgninger til rådighedssummen og udarbejde indstillinger herom til ministeriet.

Fællesrepræsentationen for forskningsbiblioteker

Fællesrepræsentationen for forskningsbiblioteker drøfter alle principielle spørgsmål inden for forskningsbibliotekernes virkeområde. Den sammensættes af repræsentanter fra forskningsbibliotekernes ledelse og andre personalegrupper. Ministeren fastlægger nærmere retningslinjer for fællesrådets sammensætning og virksomhed.

Fællesudvalget for forsknings- og folkebiblioteker

Fællesudvalget for forsknings- og folkebiblioteker sammensættes af repræsentanter udpeget af forsknings- og folkebibliotekerne. Det drøfter fælles bibliotekspolitiske spørgsmål og samarbejdsmuligheder (f.eks. lånesamarbejdet mellem bibliotekerne, fælles EDB-udvikling, redaktion og udgivelse af nationalbibliografien (dansk bogfortegnelse, tidsskriftsfortegnelsen m.v.), biblioteksbetjening af uddannelsessøgende og internationalt bibliotekssamarbejde).

Udvalget er rådgivende for centralorganet i alle spørgsmål, som vedrører samarbejdet mellem forskningsbiblioteker og folkebiblioteker og disse bibliotekers samarbejde og arbejdsdeling med hensyn til uddannelser og lignende.

Til sekretariatsudgifter og til drift af forskellige permanente institutioner afsættes ca. 5 mill. kr. årligt på finansloven.

Forskningsbibliotekernes rådighedssum finansieres som anført ovenfor.